

VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Lausunto 14/1997 vp

Hallituksen esitys 85/1997 vp

Työasiainvaliokunnalle

Johdanto

Vireilletulo

Eduskunta on 26 päivänä toukokuuta 1997 lähettänyt edellä tarkoitetun hallituksen esityksen (HE 85/1997 vp) käsiteltäväksi työasiainvaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa.

Jaostokäsittely

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina neuvoteleva virkamies Erkki Laanterä valtiovarainministeriöstä, hallitusneuvos Eija Koivuranta, erikoistutkija Carin Lindqvist-Virtanen ja erikoistutkija Riitta Sääntti sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä, ylitarkastaja Riitta Roos Verohallituksesta, toimitusjohtaja Teemu Lehtinen Veronmaksajain Keskusliitosta, vastaava lakimies Kyösti Suokas Rakennusliitosta, puheenjohtaja Marketta Vuorinen Suomen Kotipalveluhenkilöt ry:stä, sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksesta, ohjelmajohtaja Eeva Kuuskoski Mannerheimin Lastensuojeluliitosta, toiminnanjohtaja Marja-Liisa Kunnas Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitosta, vanhustenhuoltotoiminnan päällikkö Viveca Hagmark Folkhälsanista, johtaja Kimmo Kemppainen Suomen Yrittäjät ry:stä sekä professori Kari S. Tikka. Lisäksi Suomen Kuntaliiton on jättänyt asiasta kirjallisen muistion.

Hallituksen esitys

Kotitalouden palkatessa työntekijän tai osatessa palveluja yrityksiltä kotitaloudelle aiheutuneita menoja ei oteta huomioon verotuksessa. Ne ovat elantomenoina vähennyskelvottomia.

Hallitus ehdottaa, että säädettäisiin laki kotitaloustyön väliaikaisesta verotuksesta. Lain perus-

teella kokeiltaisiin alueellisesti valtion tuloverosta tehtävää kotitalousvähennystä.

Kotitalousvähennystä ei myönnettäisi siltä osin kuin samasta työstä on saatu muuta yhteiskunnan tukea, kuten lastenhoidon perusteella myönnettyä hoitorahaa tai lisä- tai kassa työllistämistukea. Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa hallitus on antanut esityksen (HE 90/1997 vp), jolla kokeillaan alueellisesti tuen myöntämistä yritykselle, joka tarjoaa palveluja kotitalouksille.

Kotitalousvähennys tehtäisiin valtion tuloverosta. Verovelvollinen saisi vähentää tuloverostaan maksamansa pakolliset työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Verovelvollinen voisi vähentää myös ennakkoperintärekisteriin merkitylle maksamastaan työkorvauksesta 40 prosenttia. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä olisi 5 000 markkaa vuodessa. Puolisoista kotitalousvähennyksen saisi vain toinen.

Valtioneuvosto päättäisi erikseen siitä alueesta, jolla kotitalousvähennystä kokeiltaisiin.

Kotitalousvähennys myönnettäisiin vain lopullisessa verotuksessa ja sitä olisi pyydettävä veroilmoituksessa.

Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan 1 päivänä lokakuuta 1997 ja sitä sovellettaisiin viimeisen kerran vuodelta 1999 toimitettavassa verotuksessa. Kuluvalta vuodelta kotitalousvähennyksen enimmäismäärä olisi 1 250 markkaa.

Valiokunnan kannanotot

Perustelut

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja toimialaansa kuuluvien osin puoltaa sen hyväksymistä seuraavien muutoksin.

Valtiovarainvaliokunta viittaa perustuslakivaliokunnan asiasta antamaan lausuntoon 19/1997 vp ja on omassa käsittelyssään lähtenyt siitä, että perustuslakivaliokunnan lausunnos-

saan esittämä huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon. Valiokunta ei näe asiassa myöskään vero-oikeudellisesti periaatteellisia ongelmia, jos laissa määritellään alueellisesti selvästi kokeilualue tai, että verovähennysalue koskee osaa maata ja suoran tuen kokeilu muuta osaa maata.

Lakia ehdotetaan sovellettavaksi valtioneuvoston kokeilualueeksi nimeämässä kunnissa. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 2 §:ää täsmennettäväksi siten, että siinä määritellään lain soveltamisala yksityiskohtaisesti. Lain soveltamisalaksi ehdotetaan Etelä-Suomen, Oulun ja Lapin läänisiin kuuluvia kuntia.

Lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentissa määritellään vähennyksen perusteena olevat kustannukset. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että verovelvollinen saisi vähentää 40 prosenttia ennakoperintärekisteriin merkitylle veronalaista toimintaa harjoittavalle maksetusta työkorvauksesta. Siten vähennysoikeuden ulkopuolelle jäisivät ne tapaukset, joissa tavanomaisen kotitaloustyön tai hoiva- tai hoitotyön toteuttaa yleishyödyllinen yhteisö, joka ei harjoita ennakoperintälain 25 §:n mukaista ennakoperintärekisteriin merkitsemisen edellytyksenä olevaa elinkeinotoimintaa tai muuta tulonhankkimistoimintaa. Tämän epäkohdan poistamiseksi valiokunta ehdottaa, että 40 prosentin vähennyksen saisi tehdä myös tuloverolaisissa tarkoitetulle yleishyödylliselle yhteisölle tavanomaisesta kotitaloustyöstä tai hoiva- ja hoitotyöstä maksetun työkorvauksen perusteella. Sitä vastoin vähennystä ei saisi tehdä asunnon kunnossapitotai perusparannustyön perusteella yleishyödyllisel-

le yhteisölle suoritetun työkorvauksen perusteella.

Hallitus ehdottaa, ettei kotitalousvähennystä oteta huomioon ennakonpidätyksessä eikä ennakonkannossa, vaan yksinomaan vasta lopullisessa verotuksessa. Tätä on perusteltu yksinomaan hallinnollisilla syillä niitä kuitenkaan yksilöimättä. Vähennyksen vaikutusten tehostamiseksi valiokunta ehdottaa 10 §:ää muutettavaksi siten, että vähennys voidaan ottaa huomioon jo ennakoperinnässä ennakonpidätyksen alennuksena ja ennakonkannossa, jos verovelvollisella on verovuonna kotitalousvähennykseen oikeuttavia kustannuksia vähintään 2 000 markkaa.

Valiokunnan esitys kokeilun laajentamiseksi valtakunnalliseksi perustuu perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja valiokunnan saamaan selvitykseen, jonka mukaan nyt ehdotetun muutoksen vaikutukset olisivat julkisen talouden kannalta kustannusneutraalit.

Edellä olevan perusteella valiokunta edellyttää,

että hallitus seuraa tarkoin kokeilun kustannus- ja työllisyysvaikutuksia ja ryhtyy välittömästi lainsäädäntötoimenpiteisiin, mikäli kokeilun lähtökohtaoletuksista poikkeava kehitys sitä edellyttää.

Päätösehdotus

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että työasiainvaliokunta ottaisi edellä lausutun huomioon asiaa käsitellessään ja että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

kotitaloustyön väliaikaisesta verotuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vähennykseen oikeuttava työ

(Kuten HE)

2 §

Lain alueellinen soveltaminen

Tämän lain säännöksiä sovelletaan verovelvolliseen, jonka verotusmenettelystä annetun

lain (1558/1995) 5 §:ssä tarkoitettu kotikunta on verovuotta edeltäneen vuoden lopussa *Etelä-Suomen, Oulun tai Lapin lääniin kuuluva kunta.*

Vaikka verovelvollisen tuloverolain (1535/1992) 7 §:ssä tarkoitettuna puolison kotikunta ei ole 1 momentissa *tarkoitettu kunta*, myös häneen sovelletaan tämän lain säännöksiä.

3 §

Kotitalousvähennykseen oikeuttavan työn tekemispaiikka

Kotitalousvähennykseen oikeuttava työ on tehtävä 2 §:n 1 momentissa *tarkoitettussa kunnassa* olevassa verovelvollisen asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa.

4 §

Tukien vaikutus vähennykseen

(Kuten HE)

5 §

Vähennyksen perusteena olevat kustannukset

(1 mom. kuten HE)

Verovelvollinen saa myös vähentää ennakko-

perintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettulle ennakoperintärekisteriin merkitylle veronalaista toimintaa harjoittavalle maksetusta työkorvauksesta 40 prosenttia. *Verovelvollinen saa lisäksi vähentää tavanomaisesta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä tuloverolaissa (1535/1992) tarkoitettulle yleishyödylliselle yhteisölle maksetusta työkorvauksesta 40 prosenttia.*

6—9 § (Kuten HE)

10 §

Kotitalousvähennyksen myöntäminen

Kotitalousvähennys myönnetään verotuksen toimittamisen yhteydessä. *Vähennys otetaan huomioon ennakonpidätyksen alennuksena ja ennakonkannossa, jos verovelvollisella on kotitalousvähennykseen oikeuttavia kustannuksia vähintään 2 000 markkaa.*

11 ja 12 § (Kuten HE)

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mauri Pekkarinen /kesk, varapuheenjohtaja Kari Rajamäki /sd, jäsenet Olavi Ala-Nissilä /kesk, Pirjo-Riitta Antvuori /kok, Asko Apukka /vas, Timo Ihamäki /kok, Bjarne Kallis /skl, Timo Laaksonen /vas, Reijo Laitinen /sd, Markku Lehtosaari /kesk,

Håkan Malm /r, Virpa Puisto /sd, Maija Rask /sd, Jukka Roos /sd, Kimmo Sasi /kok, Oiva Savela /kok ja Marja-Liisa Tykkyläinen /sd sekä varajäsenet Ilkka Joenpalo /sd (osittain), Hannu Kempainen /kesk, Matti Saarinen /sd ja Kari Uotila /vas (osittain).

Eriävä mielipide

Työttömyyden nujertamiseksi ja työllistämisen kannustamiseksi on käytettävä hyväksi veropolitiikan tarjoamat mahdollisuudet. Kotitalouksien työn teettämisestä johtuvien kustannusten helpottaminen on yksi tehokkaimpia keinoja. Valitettavasti tätä keinoa ei käytetä riittävästi

hallituspuolueiden eduskuntaryhmien korjaamassakaan esityksessä. Pitempiaikaiset työsuhteet eivät käynnisty verotuen riittämättömyyden vuoksi ja väliaikainen kokeilu ei takaa uudistuksen jatkuvuutta. Eri lääneissä asuvien ihmisten erilainen kohtelu verotuksessa on poikkeuksellisen

ta eikä täytä verotuksen tasapuolisuuden vaatimuksia.

Mielestämme työn antamisen kustannuksia on alennettava ulottamalla työn antamisesta syntyvien kustannusten verovähennysoikeus koko maahan samalla tavalla ja nostamalla verosta tehtävän vähennyksen enimmäismäärä 25 000 markkaan vuodessa. Verovähennys, joka on 30 prosenttia työn teettämisen kustannuksista, tehdään ensisijaisesti valtion tuloverosta ja toissijaisesti kunnallisverosta. Kunnille aiheutuvat verotulomuutokset tulee ottaa huomioon valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaossa.

Vain riittävän radikaalit muutokset tuovat tuloista työttömyyden alentamisessa. Kannustinvaikutusten on oltava tuntuvia, jotta todellinen muutos käynnistyy. Asiantuntija-arvioiden mukaan esittämämme kotityön edistämisen malli voi tuoda 20 000—30 000 työpaikkaa tavalla, joka on valtionalouden kannalta kustannusneutraali. Malli luo uusia työpaikkoja, vähentää harmaan talouden piirissä tehtävää työtä ja tuo helpotusta monien perheiden kiireiseen arkipäivään.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että lakiehdotukseen tehtäisiin seuraavat muutokset:

2 §

Lain (poist.) soveltaminen

Tämän lain säännöksiä sovelletaan verovelvolliseen, jonka verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 5 §:ssä tarkoitettu kotikunta on verovuotta edeltään vuoden lopussa Suomessa.
(2 mom. poist.)

3 §

Kotitalousvähennykseen oikeuttavan työn tekemisaikka

Kotitalousvähennykseen oikeuttava työ on tehtävä (poist.) verovelvollisen asunnossa tai Suomessa sijaitsevassa vapaa-ajan asunnossa tai niiden yhteydessä olevalla tontilla.

5 §

Vähennyksen perusteena olevat kustannukset

(1 mom. kuten valiokunnan lausunnossa)

Verovelvollinen saa vähentää valtiolle suoritetavasta tuloverosta 30 prosenttia niistä työhön kohdistuvista kustannuksista, joita hänellä on ollut kotitaloudessaan teettämästään hoivatyöstä sekä kotitalous- ja kunnostustöistä. Se osa kotitalousvähennyksestä, jota ei ole vähennetty valtiolle tulevasta tuloverosta, vähennetään verovelvollisen kunnallisverosta.

6 §

Kotitalousvähennyksen vähimmäis- ja enimmäismäärä ja vähennyksen tekeminen

Kotitalousvähennys on vähintään 500 markkaa ja enintään 25 000 markkaa kotitaloutta kohti vuodessa. Vähennys tehdään valtion tuloverosta tehtävien muiden vähennysten jälkeen.

7 §

Kotitalousvähennyksen myöntäminen puolisoille

Puolisoista kotitalousvähennys myönnetään sille puolisolalle, jonka valtion tulovero on verosta tehtävien vähennysten jälkeen suurempi, elleivät puoliset ole toisin vaatineet. Siltä osin kuin puolison tulovero tai kunnallisvero eivät riitä vähennyksen tekemiseen, vähennys voidaan tehdä toisen puolison tuloverosta tai kunnallisverosta.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1. päivänä lokakuuta 1997. (Poist.).

(2 mom. kuten valiokunnan lausunnossa)

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä on vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa 6 250 markkaa.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 1997

Olavi Ala-Nissilä /kesk
Markku Lehtosaari /kesk

Hannu Kemppainen /kesk

Mauri Pekkarinen /kesk
Bjarne Kallis /skl